

ПРОТОКОЛ
от
заседание на Националния съвет за защита на потребителите,
проведено на 30 октомври 2018 г.

Днес, 30 октомври 2018 г., в сградата на Министерство на икономиката /МИ/, находяща се на ул. „Славянска“ № 8, /голяма зала/ се проведе редовно заседание на Националния съвет за защита на потребителите към министъра на икономиката.

На заседанието на Съвета присъстваха г-н Емил Караниколов, председател на Съвета и министър на икономиката, и г-н Александър Манолев, заместник-председател на Съвета и ресорен заместник-министър на икономиката.

В заседанието взеха участие следните членове на Националния Съвет:

1. г-жа Светлана Йорданова, заместник - министър на здравеопазването;
2. г-жа Цветанка Михайлова, директор на дирекция „Регулация на финансовите пазари“, Министерство на финансите;
3. доц. д-р Янко Иванов, заместник - министър на земеделието, храните и горите;
4. г-н Ангел Попов, заместник - министър на транспорта, информационните технологии и съобщенията;
5. г-н Емил Алексиев, началник отдел „Политика за потребителите“, дирекция „Техническа хармонизация и политика за потребителите“ в Министерство на икономиката;
6. г-н Димитър Маргаритов, председател на Комисия за защита на потребителите;
7. доц. д-р Елка Василева, представител Българска Национална асоциация Активни потребители /БНААП/;
8. д-р Бисер Банчев, представител на БНААП;
9. д-р Богомил Николов, изпълнителен директор на БНААП.

Присъстваха още:

1. г-н Дамян Войновски, Изпълнителен Директор на Изпълнителна агенция Автомобилна администрация /ИААА/;
2. г-н Константин Райков, член на Комисия за защита на потребителите /КЗП/;
3. г-жа Силвана Любенова, директор на дирекция „Техническа хармонизация и политика за потребителите“, МИ;
4. г-жа Петя Томова, експерт дирекция „Регулация на финансовите пазари“, МФ;
5. г-н Емил Георгиев, Изпълнителен Секретар на „Федерация на потребителите в България“;
6. г-жа Рая Николова, „Федерация на потребителите в България“ /ФПБ/.

На заседанието присъстваха експерти от отдел „Политика за потребителите“ на МИ и г-жа Вихра Търнаджийска – секретар на Съвета.

Заседанието бе открито от Председателя на Съвета – г-н Емил Караниколов, министър на икономиката, който благодари на присъстващите и изрази своето задоволство от насроченото заседание на Националния съвет за защита на потребителите. Предложеният дневен ред на заседанието, предоставен предварително на членовете на Съвета, бе приет като по предложение на г-н Богомил Николов бе прието в т.3 „Други“ да се обсъдят въпроси и теми, които да бъдат включени в следващи заседания на Съвета.

Г-н Емил Георгиев, изпълнителен секретар на сдружение „Федерация на потребителите в България“ представи дейността на сдружението и изрази своето желание, представляваното от него сдружение да бъде признато от министъра на икономиката за национално представителна организация, въз основа на което да бъде включено със свои представители в състава на НСЗП. Г-н Георгиев информира, че е внесъл писмо в Министерство на икономиката с искане за признаване на ФПБ на статут на представително сдружение по смисъла на Закона за защита на потребителите. Също така, г-н Георгиев изрази удовлетвореността си от сътрудничеството и работа на Федерация на потребителите в България с КЗП.

По т. 1 от дневния ред: г-н Емил Алексиев, представи темата за предсрочното прекратяване на дългосрочни договори за предоставяне на цифрово съдържание. Предсрочното прекратяване на дългосрочни договори, сключени с потребители, не е уредено законодателно на национално ниво. Липсата на законодателна регламентация в това отношение позволява на доставчиците на цифрови услуги да обвързват потребителите с дългогодишни договори (обикновено двугодишни) и да предвиждат необосновано високи неустойки, в случай на предсрочно прекратяване на такива договори от страна на потребителите. Независимо от това, благодарение активната роля на КЗП по този въпрос, с трите комуникационни оператори в България са сключени споразумения, съгласно които размерът на неустойката при предсрочно прекратяване на дългосрочни договори от страна на потребителя не може да надвишава три месечни такси по стандартен размер за сключения договор, независимо от неговата продължителност. В тази насока е и предложението на Европейската комисия за директива относно договорите за предоставяне на цифрово съдържание и цифрови услуги, която предстои скоро да бъде приета от Съвета и Европейския парламент, след което ще трябва да бъде въведена в националното законодателство на държавите-членки на ЕС. В хода на дискусиите в Съвета на ЕС по това предложение се обсъжда и въпроса за предсрочното прекратяване на дългосрочните договори за предоставяне на цифрово съдържание и цифрови услуги.

Г-н Маргаритов отбеляза, че споразуменията с телекомуникационните оператори са сключени в рамките на съдебни производства, водени от КЗП срещу операторите, като условията по тези споразумения са приети за справедливи и от двете страни, а прилагането на тези споразумения не е срещнало недоволство, както от страна на търговците, така и от потребителите. Г-н Маргаритов подчерта, че КЗП продължава да води диалог с доставчиците на цифрови услуги, в резултат на което с един от операторите е постигната договорка тази добра практика да бъде запазена, дори в случай че на европейско ниво се приеме различен подход по отношение размера на неустойките.

Г-н Богомил Николов, подкрепи изцяло този подход, като на база опита на сдружение БНААП индикира още два проблема във връзка с предсрочното прекратяване на договорите за цифрово съдържание и цифрови услуги, които следва също да намерят своето решение. Първият е свързан с прекратяването на договорите в случаите на смърт на лицето, сключило договора /в някои случаи операторите, продължават да търсят обезщетение от наследниците на лицето/, вторият проблем касае случаите, когато договора е свързан със закупуване на стока (устройство), като тук би било добре да се избегне риска от необосновано завишаване цената на устройството от страна на оператора.

Г-н Алексиев отбеляза, че в контекста на предложението на ЕК за директива относно договорите за предоставяне на цифрово съдържание и цифрови услуги, дискусиата е насочена главно към дължимото обезщетение на доставчика по отношение

на цифровото съдържание. Няма различие относно това, че потребителят следва или да върне устройството на оператора, или да заплати за него, в случай че желае да го запази след прекратяване на договора. Предложението за директива за договорите за цифрово съдържание предвижда търговеца да има право да търси обезщетение и по отношение на устройството, но размера на това обезщетение не следва да бъде неправомерно завишен. В този смисъл, в хода на дискусиите по предложението за директива България подкрепя тези държави-членки, които считат че потребителя не трябва да дължи обезщетение за цифровото съдържание при предсрочно прекратяване на договора от негова страна след изтичане на първите 12 месеца.

Г-н Георгиев, изпълнителен секретар на „Федерация на потребителите в България“ посочи, че неговото сдружение също напълно подкрепя този подход. Във връзка със следващата точка от дневния ред, г-н Георгиев подчерта, че на Комисията за защита на потребителите не следва да се възлагат допълнителни функции по Закона за движение по пътищата.

Г-н Войновски, изпълнителен директор на Изпълнителна Агенция „Автомобилна администрация“ допълни, че някои от компаниите злоупотребяват като при прекратяване на подобни договори начисляват дължимото обезщетение на база, не на размера на таксата съгласно сключения с потребителя договор с промоционална отстъпка, а въз основа на стандартната такса.

В заключение г-н Алексиев обобщи, че уредбата на този въпрос ще бъде решена на европейско ниво с приемането на предложението за директива относно договорите за предоставяне на цифрово съдържание и цифрови услуги. В рамките на Съвета на ЕС се обсъждат две различни предложения по този въпрос: съгласно първото предложение, потребителите няма да дължат обезщетение за цифровото съдържание при предсрочно прекратяване на дългосрочни договори след изтичане на първите 12 месеца. При второто предложение, потребителите ще дължат обезщетение на доставчика в случаите на предсрочно прекратяване на договора за оставащите вноски до края на срока на договора. Г-н Алексиев информира, че при преговорите в Съвета на ЕС по приемането на предложението за директива България подкрепя първото предложение, което е по-благоприятно за потребителите, но в търсенето на компромис България може да подкрепи и алтернативен вариант, съгласно който на държавите-членки да бъде предоставена свобода сами да уредят на национално ниво предсрочното прекратяване от страна на потребителите на дългосрочни договори за предоставяне на цифрово съдържание. Тази позиция на Министерство на икономиката бе подкрепена единодушно от членовете на Националния съвет за защита на потребителите.

По т. 2 от дневния ред: г-н Маргаритов представи проблемите и предизвикателствата пред КЗП при осъществяване на контролната дейност по прилагането на Закона за движение по пътищата /ЗДвП/. Подчертано бе, че КЗП е натоварена с осъществяване на контролна дейност по 11 закона. Влизането в сила на новият Регламент (ЕС) 2018/858 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година относно одобряването и надзора на пазара на моторни превозни средства и техните ремаркета, както и на системи, компоненти и отделни технически възли, предназначени за такива превозни средства, за изменение на регламенти (ЕО) № 715/2007 и (ЕО) № 595/2009 и за отмяна на Директива 2007/46/ЕО (ОJ L 151, 14.6.2018) и изменението на ЗДвП, увеличава изискванията към контролния орган, който ще прилага новото законодателство, както по отношение на необходимия за това човешки ресурс, така и по отношение на необходимата експертизата и техническите възможности за извършване на контрола.

Дискусията по тази точка от дневния ред протече в обсъждане на възможностите, как да бъде разпределена тежестта, свързана с прилагане на това специално законодателството така, че осъществяването на контрола да бъде поверено на този контролен орган, който е най-близо до материята като функции и експертиза.

Г-н Попов, заместник-министър на транспорта, информационните технологии и съобщенията подчерта, че както Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“, така и КЗП поотделно не разполагат с капацитет да се справят сами с контролните функции и задължения, които предвижда новият Регламент на ЕС от 2018 година. Според него е необходимо включването и на други контролни органи, притежаващи компетенциите за извършването на съответните технически експертизи. Заместник-министър Попов подчерта, че въпросът е от изключително значение, тъй като касае безопасността на автомобилите.

Г-жа Силвана Любенова отбеляза, че в миналото, когато КЗП е била посочена за контролен орган, обхвата на законодателната рамка на европейско ниво е бил значително по-ограничен. Ситуацията сега е различна, новият Регламент е много по-различен, предвижда се дори квота за броя проверени автомобили, предстои да бъде определен обема на проверките и техническите тестове в т.ч. и на вредните емисии.

Предложено бе представители на Министерство на икономиката да вземат участие в работната група на Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията, която изготвя проект на нов Закон за движение по пътищата, който ще въведе част от изискванията на посочения по-горе регламент.

Г-н Войновски отбеляза, че един от основните проблеми пред ИААА е, че Регламент (ЕС) 2018/858 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година относно одобряването и надзора на пазара на моторни превозни средства и техните ремаркета, както и на системи, компоненти и отделни технически възли, предназначени за такива превозни средства предвижда извършването на множество технически проверки, за които са необходими специфични технически средства, с които Агенцията не разполага. За закупуването им ще бъде необходимо осигуряването на допълнителен финансов ресурс.

В хода на дискусията бе отбелязано, че КЗП отговаря за прилагане на хоризонталното законодателство по отношение спазването на изискванията, приложими към всички сектори в областта на защитата на потребителите. Отклоняването на човешки ресурс в други области, в които Комисията не притежава необходимата експертиза, ще възпрепятства извършването на нейната основната контролна функция, а именно - контрол на пазара за обезпечаване на лоялна търговия и за недопускане на нелоялни търговски практики, подпомагане достъпа на потребителите до правосъдие и предприемане на действия за защита на колективните интереси на потребителите.

Беше отбелязано, че, по отношение на различните сектори на икономиката, контролните функции са поверени на съответните секторни регулатори. Обсъдена бе възможността за включване на акредитирани лаборатории и на ДАТМН в процеса по осъществяване на контрол на МПС, колесни трактори и друга техника.

Г-жа Цветанка Михайлова предложи да бъдат проучени практиките в другите държави-членки, тъй като този подход много често може да предложи добро решение на подобен тип казуси. Тя отбеляза също така, че сътрудничеството между няколко контролни органа в една област, може да доведе до добри резултати, като даде за

пример съвместяването на контрола в областта на финансовите услуги, предлагани от банкови и небанкови институции между МФ и КЗП.

В заключение членовете на Съвета се обединиха около мнението, че преди да бъдат предприети конкретни действия е необходимо да се проучат добрите практики в другите държави-членки и да се изчака публикуването на Насоките на ЕК по прилагането на Регламент (ЕС) 2018/858, които ще внесат по-голяма яснота по отношение на новите изисквания.

По т. 3 Други – г-н Богомил Николов представи своите предложения за въпроси, които да бъдат включени за обсъждане в дневния ред на следващи заседания на Съвета. Предложенията се отнасят до обсъждане на следните въпроси: обсъждане на Закона за туризма във връзка с прилагането на Директива 2015/2302 за пакетните туристически пътувания и свързаните туристически услуги; обсъждане на предложение за изменение на ГПК в частта за арбитражни съдилища, които да разглеждат потребителски спорове и въпроси, свързани с проблеми на потребителите при отмяна на концерти и спортни събития; обсъждане на евентуално освобождаване от отговорност на продавача на билети за такива събития и ангажиране отговорността на организатора.

По направените предложения нямаше възражения, като само по отношение на последната тема г-н Маргаритов, предложи преди да се пристъпи към обсъждане да бъде извършена предварителна оценка на обема засегнатите потребители от подобни случаи, за да се прецени, дали въпросът заслужава вниманието на Съвета.

Г-н Николов представи също така кратка информация във връзка с доклада за дейността на Европейската консултативна потребителска група, в която участва като представител на България.

Председател
на НСЗП:

Емил Караниколов,
Министър на икономиката

Заместник-председател
на НСЗП:

Александър Манолев,
Заместник-министър на икономиката

Изготвил протокола:

30.10.2018 г. Вихра Търнаджийска, секретар на НСЗП